

Høgni Djurhuus
fekk Móðurmáls-
viðurslønina
2012

UMAFTUR AFTURUM

Feria er mein barnasjúka

Ferieramt. Eitt fjákut orð. Eitt sjúkuæyðkenni.

Tey eru setst aftur við árarar í skúlunum og rógva tungan andróður. Bókarbløðini í teldlinum pløga alduryggirnar í tveir mánaðir afturat, men so er aftur frí, uppiborið og so væl unt.

Sjálvsagt eiga skúlafólk báðum megin lærarapultin at hava frí í minst eina viku eftir hvørjar slakar tveir mánaðir til arbeiðis. Tí tað er megahart at verða koyrd í skúla ella at vera lærari og surrogatforeldur.

Í feriuvikuni, sum fór, hoyrði eg eitt orð, sum eg ikki fyrr havi hoyrt, í danskari tíðindasending. Tíðindini vóru um óteljandi tiltøk, í hvussu so er so nógv, at eingin í fyrstu fyra flokkum fólkskúlans klárar at telja tey, óteljandi tiltøk í heystfrítíðini. Tiltøkini vóru fyri »ferieramte børn«, varð sagt.

Ferieramte børn. Tað er, sum skilst, nú vorðin ein sjúka, ella ein virus ella ein fleirmótstøðufør

bakteria at hava frí úr skúlanum. Tey eru rakt, meint rakt, og samfelagið noyðist at stíga í karakter (12tal takk) og koma á banan, taka sær um reiggj, fáa fingurin út, taka eitt tak fyri fólkaræðið og eisini eitt fyri mannarættindi, tí tey, sum eiga raktu børnini, gera tað ikki. Børnini keða seg í heystfrítíðini, og samfelagið noyðist so at undirhalda tey.

Ferieramt. Eitt marghátligt orð fyri barnasjúku. Orðabøkur hava ikki orðið, so hvussu ferieramt eitur á føroyskum, veit eg ikki, kanska bara frítíðarrakt ella frídarvað ella deyðanum nær av feriu. At hava frí er ein deyðanum næruppliving.

Skúlabørnini hava fingið sín egna sál-arhirda, ein uttan kross og hvítan kraga.

Í lívsins skúla eru ongar frívikur, ikki so frægt sum ein loysandi frídagur í øllum stillum. Heldur einki fríkorter í hálvan tíma. Har ræður bara um at vera vakín í hvørjum tíma, sum er ein tími og ikki trý korter, ella dumpa. Og øll verða send til hús, uppeftir ella niðureftir, síðsta dag í síðsta flokki. Øll doyggja, men øll liva ikki.

Grenj og øvundssjúka. Er einki gott og positivt at skriva og skráða seg um? Nei, tí tað tímir eingin at lesa. So vit halda fram á somu breiðu rók.

Eins og vit øll onnur hava brotsfólk mannarættindi. Ætlaða avlurtingin, sum skuldi avdúka millum annað teir ídnu íverksetarar, sum innflyta rúsevni og selja tey í Føroyum við stórum

vinningi, varð tibetur steðgað. Ikki nógvar vinnur hava so stóran og sama vinning fyri og eftir skatt.

Vit rópa eftir alternativum vinnum. Tí er einki høpi í at leggja forðingar fyri tey, sum royna okkurt annað enn at fiska makrel.

Íverksetan í Føroyum er fyri tað mesta bara fógur orð og íverksetaradagar, interrós og herðabrestir. Ein rúgva av góðum hugskotum, sum ongantíð gerast annað enn hugskot.

Men nøkur roynasag í veruleikanum. Tey eiga at fáa frið. Avlurtingin varð steðgað. Men framvegis fáa vit ikki gingið í miðbýnum í Havn uttan at verða tikin upp á film á hvørjum gøtuhorni. Hvar eru varðhundarnir, sum goygja sum harðast um mannarættindi?

Tað eru sjálvsøgd mannarættindi at kunna ganga í einum miðbýi um náttina og ikki verða vakavmyndaður uttan at verða spurður um loyvi fyrst. Hvar eru vit? Í Moskva ella Pyongyang? Nei, nei, í Tórshavn, júsá.

Mannarættindi, fólkarættindi, eru fyri øll, eisini tey, sum bróta lógir, ikki minst fyri tey.

Men til alla Guds lukku og hansara yvirskipaðu umsjón fyri at takka verður skjótt jólaferia og ikki bara í eina stokkuta viku, men minst tvær.

Tá rakar ferian aftur so ógemeina hart. Hon byrjar í ár og endar ikki fyrr enn næsta ár. Ein ólejkandi barnasjúka.

MYND: HEINESEN MYNDIR

10
skjótir

Marita á Rógvi

Yrki: Keypmannahavn

Bústaður: Journalistur á TV2 Lorry

Hvat ætlaði tú at blíva, tá ið tú bleivst vaksin?

– Rithøvundur ella journalistur. Mær hevur altíð dámt væl at skriva.

Hvat burdi hitt kynið vitað um títt kyn?

– At kvinnur eru ymiskar. Eg orki ikki fyri generaliserandi viðmerkingum um kvinnur!

Hvat áttu børn at vita um tað at verða vaksin?

– Einkil! Børn skulu vera børn. Eg havi nógv góð barnaminni, og av og á droymi eg meg aftur til eina tíð, har lívið var meira einfalt.

Hvat var seinasti dreymurin, tú gjørdi til veruleika?

– At eg fekk praktikkpláss á TV2 Lorry. Kenslan var heilt serlig, tá eg skrivaði undir sáttmálan á legendariska panikkdegnum á journalistháskúlanum í Århus.

Enda setningin: Um eg tordi, hevði eg...

... ikki runnið undan eiturkoppunum, hvørja ferð teir koma sníkjandi.

Hvat hevði gjørt heimin til eitt betri stað?

– Um vit beindu alla radikaliserings burtur.

Nær vart tú seinast veruliga ovfarin?

– Tá Eystara Landsrættur gjørdi av, at »sigoyrabossurin« Levakovic við 26 dómum fær loyvi at verða verandi í Danmark. Samstundis høvdu vit á Tv2 Lorry eitt innslag um tannáringin Almedin Fejzic, sum er væl integreraður, men ikki fær menniskjaligt friðskjól.

Tað seinasta, tú hevur lært, er at:

– Mann ikki skal loyva kritikki at ávirka kenslurnar. Ein súrur meylur kann gera teg dugnaligari og hvassari.

Tann støðuga ringa samvitskan snýr seg um, at eg...

... búgvi í Danmark, og tí kann eg tíverri ikki vitja ommurnar og abba mín so ofta, eg kundi hugsað mær.

Enda setningin: Føroyingar áttu at...

... handfarið kjakið um flóttafólk meira búgvið.

